

Arbejdsrettens dom af 15. marts 2017

I sag nr.: AR2016.0188

Lærernes Centralorganisation (LC)

for

Danmarks Lærerforening

(advokat Peter Breum)

mod

Kommunernes Landsforening (KL)

for

Z Kommune m.fl.

(advokat Jesper Oehlenschlaeger Madsen)

og

Sag nr.: AR2016.0189

Lærernes Centralorganisation (LC)

for

Uddannelsesforbundet

og

Frie Skolers Lærerforening

(advokat Peter Breum)

mod

Moderniseringsstyrelsen

for

X Realskole m.fl.

(Kammeradvokaten ved advokat Niels Banke)

Dommere: Svend Askær, Henrik Dahl, Thorkild Justesen, Signe F. Nielsen, Sofie Nilsson, Marianne Højgaard Pedersen (retsformand) og Sanne C. Stadill.

Indledning

Sagerne angår, om 29 lærere, som var fritstillede på tidspunktet for en lockout, var omfattet af lockouten. Herunder angår sagerne, hvorvidt lærerne er berettigede til løn i lockoutperioden.

Parternes påstande

Sag nr. AR2016.0188

Klager, Lærernes Centralorganisation for Danmarks Lærerforening, har nedlagt følgende påstande:

1. Indklagede, Kommunernes Landsforening for **Z** Kommune m.fl., skal anerkende, at de lærere, der var fritstillede før lockouten pr. 1. april 2013, er berettigede til løn i lockoutperioden.
2. Indklagede, Kommunernes Landsforening for **Z** Kommune m.fl., skal betale følgende beløb:
  - 33.333 kr. for så vidt angår **A** (**A** Kommune),
  - 22.366 kr. for så vidt angår **B** (**B** Kommune),
  - 40.454 kr. for så vidt angår **C** (**C** Kommune),
  - 34.306 kr. for så vidt angår **D** (**D** Kommune),
  - 40.781 kr. for så vidt angår **E** (**E** Kommune),
  - 40.180 kr. for så vidt angår **F** (**F** Kommune),
  - 35.680 kr. for så vidt angår **G** (**G** Kommune),
  - 37.280 kr. for så vidt angår **H** (**H** Kommune),
  - 39.960 kr. for så vidt angår **I** (**G** Kommune),
  - 40.713 kr. for så vidt angår **J** (**G** Kommune),
  - 39.559 kr. for så vidt angår **K** (**I** Kommune),
  - 33.894 kr. for så vidt angår **L** (**C** Kommune),
  - 37.621 kr. for så vidt angår **M** (**J** Kommune),
  - 32.403 kr. for så vidt angår **N** (**C** Kommune),
  - 42.324 kr. for så vidt angår **O** (**K** Kommune),
  - 33.918 kr. for så vidt angår **P** (**C** Kommune),
  - 37.432 kr. for så vidt angår **Q** (**L** Kommune),
  - 41.616 kr. for så vidt angår **R** (**M** Kommune),
  - 38.705 kr. for så vidt angår **S** (**N** Kommune),
  - 37.917 kr. for så vidt angår **T** (**O** Kommune),
  - 33.971 kr. for så vidt angår **U** (**P** Kommune),
  - 38.231 kr. for så vidt angår **V** (**Q** Kommune),
  - 32.484 kr. for så vidt angår **W** (**R** Kommune),
  - 38.969 kr. for så vidt angår **X** (**S** Kommune),
  - 36.897kr. for så vidt angår **Y** (**S** Kommune),
  - 18.308 kr. for så vidt angår **Z** (**R** Kommune),
  - 27.882 kr. for så vidt angår **Æ** (**Z** Kommune),

41.866 kr. for så vidt angår **Ø** (**T** Kommune)

og

39.903 kr. for så vidt angår **Å** (**U** Kommune)

Indklagede, Kommunernes Landsforening for **Z** Kommune m.fl., har nedlagt påstand om frifindelse.

Sag nr. AR2016.0189

Klager, Lærernes Centralorganisation for Uddannelsesforbundet og Frie Skolers Lærereforening, har nedlagt følgende påstande:

1. Indklagede, Moderniseringsstyrelsen for **Y** Friskole m.fl., skal anerkende, at de lærere, der var fritstillede før lockouten pr. 1. april 2013, er berettigede til løn i lockoutperioden.
2. Indklagede, Moderniseringsstyrelsen for **Y** Friskole m.fl., skal betale følgende beløb:
  - 32.836 kr. for så vidt angår **AA** (**A** Produktionsskole),
  - 35.789 kr. for så vidt angår **BB** (Produktionsskolen **B**),
  - 26.584 kr. for så vidt angår **CC** (**C** Friskole),
  - 36.424 kr. for så vidt angår **DD** (**X** Realskole),
  - 37.417 kr. for så vidt angår **EE** (**D** Privatskole),
  - 37.969 kr. for så vidt angår **FF** (**E** Idrætsefterskole),
  - 18.430 kr. for så vidt angår **GG** (**F** Friskole),
  - 32.883 kr. for så vidt angår **HH** (**G**s Skole),
  - 36.092 kr. for så vidt angår **II** (**H** Friskole),
  - 34.018 kr. for så vidt angår **JJ** (Friskolen i **I**),
  - 31.129 kr. for så vidt angår **KK** (**J** Friskole),
  - 31.977 kr. for så vidt angår **LL** (**K** Friskole),
  - 35.414 kr. for så vidt angår **MM** (**L** Friskole),
  - 32.218 kr. for så vidt angår **NN** (**M** Privatskole),
  - 39.087 kr. for så vidt angår **OO** (**N** Realskole),
  - 5.911 kr. for så vidt angår **PP** (**O** International School),
  - 37.308 kr. for så vidt angår **QQ** (**P** Private Realskole),
  - 35.926 kr. for så vidt angår **RR** (**Q** Lilleskole),
  - 31.063 kr. for så vidt angår **SS** (**R** Skolen i København)

og

34.986 kr. for så vidt angår **TT** (Ss Friskole).

Indklagede, Moderniseringsstyrelsen for Y Friskole m.fl., har nedlagt påstand om frifindelse.

Sagsfremstilling

Den 27. februar 2013 varslede Moderniseringsstyrelsen lockout over for Lærernes

Centralorganisation for så vidt angår Frie Skolers Lærerforening. Af brevet fremgår bl.a.:

”Lockout og boykot

I henhold til § 5 i hovedaftalen af 8. september 2011 mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og CO10 – Centralorganisationen af 2010 varsler Finansministeriet hermed lockout og boykot med virkning fra den 1. april 2013 ved døgnets begyndelse.

Lockouten omfatter medlemmer af Frie Skolers Lærerforening, der pr. 31. marts 2013 er beskæftiget eller senere tiltræder beskæftigelse som lærer eller børnehaveklasseleder ved de i bilaget anførte skoler, og som er omfattet af organisationsaftale af 11. juli 2011 for ledere, lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler samt efterskoler og husholdnings- og håndarbejdsskoler.

Lockouten omfatter ikke skoleledere, afdelingsinspektører, viceafdelingsinspektører, viceskoleinspektører, viceforstandere, afdelingsledere og lærere med funktion som souschef ved frie grundskoler samt forstandere, viceforstandere og afdelingsledere ved efterskoler og husholdnings- og håndarbejdsskoler.

Boykotten omfatter ansættelse af medlemmer af Frie Skolers Lærerforening i stillinger, der er omfattet af lockoutvarsler.”

Samme dag varslede Moderniseringsstyrelsen lockout over for Lærernes Centralorganisation for så vidt angår Uddannelsesforbundet. Af skrivelsen fremgår bl.a.:

”Lockout og boykot

I henhold til § 5 i hovedaftalen af 8. september 2011 mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og CO10 – Centralorganisationen af 2010 varsler Finansministeriet hermed lockout og boykot med virkning fra den 1. april 2013 ved døgnets begyndelse.

Lockouten omfatter medlemmer af Uddannelsesforbundet, der pr. 31. marts 2013 er beskæftiget eller senere tiltræder beskæftigelse som lærer ved de i bilaget anførte institutioner, og som er omfattet af organisationsaftale af 1. december 2012 for lærere ved arbejdsmarkedsuddannelserne m.v.

Boykotten omfatter ansættelse af medlemmer af Uddannelsesforbundet i stillinger, der er omfattet af lockoutvarslet.”

Den 28. februar 2013 varslede Kommunernes Landsforening lockout over for Lærernes Centralorganisation for så vidt angik landets kommunalt overenskomstansatte lærere. Af varslingskrivelsen fremgår bl.a.:

”Varsel om lockout og boykot pr. 1. april 2013

KL varsler lockout og boykot med virkning fra døgnets begyndelse den 1. april 2013.

Arbejdsstandsningen omfatter overenskomstansatte medlemmer af organisationer, der er tilsluttet LC, og ansat efter opsagt:

- Overenskomst for lærere m.fl. i folkeskolen og ved specialundervisning for voksne med tilhørende protokollater af 7. juli 2011
- Overenskomst for lærere i ungdomsskolen med tilhørende protokollater af 7. juli 2011
- Overenskomst for lærere ved sprogcentre med tilhørende protokollater af 7. juli 2011.

Undtaget fra KL's lockout- og boykotvarsel er:

- Ansatte ved selvstændige folkeskoler for specialundervisning for børn
- Ansatte ved selvstændige observations- og heldagsskoler
- Ansatte ved døgninstitutioner med intern skole
- Ansatte beskæftiget med specialundervisning af voksne ved selvstændige kommunale institutioner i henhold til lov om specialundervisning for voksne
- Skolepsykologer og skolekonsulenter uden ledelsesbeføjelser
- Ansatte ved ungdomskostskoler

Varslingen sker under henvisning til:

- Hovedaftale af 5. december 2012 mellem KL og Lærernes Centralorganisation (LC) og
- Aftale af 4. oktober 2012 mellem KL og Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO) om plan for forhandlingerne om fornyelse pr. 1. april 2013 af aftaler og overenskomster om løn- og ansættelsesvilkår for kommunalt ansatte.

Arbejdsstandsningen omfatter ansatte i samtlige kommuner under KL's forhandlingsområde.”

Lockouten var en følge af forgæves overenskomstforhandlinger vedrørende navnlig spørgsmål om lærernes arbejdstidsnorm.

En række lærere, som på tidspunktet for lockouten var fritstillede, blev trukket i løn for den periode, som lockouten varede. Parterne er uenige om, hvorvidt visse af disse lærere modtog konkret meddelse om, at de var omfattet af lockouten.

Af et eksempel på aftale om fritstilling – aftale af 25. januar 2013 indgået mellem Danmarks Lærerforening, **O** Kommune og **T** – fremgår bl.a.:

”Aftalereferat i forbindelse med forhandling af påtænkt opsigelse af lærer **T**

...

Følgende er d.d. aftalt mellem DLF og **O** Kommune:

- **T** er foreløbig sygemeldt i længere tid. Hvis det vurderes ved efterfølgende rådighedssamtale mellem Jobcenteret og **T**, at **T** enten er raskmeldt eller ikke længere er uarbejdsdygtig i et hvert erhverv, meddeles dette efterfølgende til **XX** i Personaleservice.
- Ved evt. raskmelding indenfor opsigelsesperioden er det aftalt, at **T** fritstilles fra sin stilling som lærer ved **T**skolen.
- Indenfor fritstillingsperioden afholder **T** 2 ugers barselsorlov, 1 uges vinterferie for ferieår 12/13 samt en uges ferie i maj måned for ferieår 13/14.
- Ferieafvikling og barselsorlov forudsætter raskmeldingsperiode i tilstrækkeligt omfang.”

Af et eksempel på brev vedrørende tilbageholdelse af løn – mail af 12. juni 2013 vedrørende **T** fra Danmarks Lærerforening til **O** Kommune – fremgår bl.a.:

”Danmarks Lærerforening har erfaret, at **O** Kommune har tilbageholdt lønnen for **T** i lockoutperioden i april 2013. Det er Danmarks Lærerforenings opfattelse, at der med aftale af 25. januar 2013 er indgået en endelig aftale og at der dermed er opstået et krav for vores medlem på løn i fritstillingsperioden.

Danmarks Lærerforening skal med henvisning til aftale af 25. januar 2013 om fritstilling/aftale om fritagelse for tjeneste for **T** protestere over, at der er sket et løntræk for lockoutperioden i april 2013.

Af **O** Kommunes svar af 12. juni 2013 fremgår bl.a.:

”**O** Kommune skal venligst oplyse, at kommunen ikke er af den opfattelse at der er et lønkrav mod kommunen i den pågældende sag. Grunden til det er at der er tale om løntilbageholdelse i henhold til reglerne indenfor den kollektive ansættelsesret, der står over en eventuel individuel aftale – lærere på ferie, barsel, orlov med løn ect. er omfattet af de samme regler, selvom de også har indgået individuelle aftaler med deres arbejdsgivere.

T var jo kun fritstillet fra sin arbejdsforpligtelse, men er naturligvis stadig bundet af den overenskomst o.lign. som hun er ansat efter, herunder også den konflikt der ramte alle lærerne.

O Kommune har for god ordens skyld konfereret med KL. KL har i forbindelse med konflikten udtalt nedenstående på KL Dialogportalen, og har til **O** Kommune udtalt, at det fortsat er KL's holdning, og at denne holdning en af de kommende dage bliver underbygget med en ny udtalelse på dialogportalen.

Når man i forbindelse med opsigelse af medarbejdere fritager og fritstiller de pågældende i deres opsigelsesperiode er det KL opfattelse at de pågældende i lønmæssig henseende bliver omfattet af de kollektive varsler og derfor ikke skal have løn i den periode hvor konflikten løber.”

Af et tilsvarende eksempel vedrørende **TT** fremgår af aftale om fritstilling indgået den 20. februar 2013 mellem **Ss** Friskole og **TT** bl.a.:

”Efter aftale fristilles **TT** pr. dd fra sin stilling som lærer ved **Ss** Friskole og forventes ikke længere at stå til rådighed. Der udtales løn indtil ansættelsen afsluttes den 31. maj 2013.”
Ved mail af 3. maj 2013 skrev **Ss** Friskole til **TT** bl.a.:

”Som skrevet til dig d. 4/4-13 ... får du ikke udbetalt løn under konflikten, da du ifølge Dansk Friskoleforening er omfattet af konflikten.

FSL har ret i, at de har taget en prøvesag i voldgift. Når den er afgjort, så ved vi om det er Moderniseringsstyrelsen eller FSL der har ret mht. løn under lockout for fritstillede. Så vi skal afvente denne sags afgørelse. Du må afvente voldgiftssagens afklaring, før du får udbetalt løn under lockout.”

I brev af 13. juni 2013 fra Frie Skolers Lærerforening til **Ss** Friskole hedder det bl.a.:

”Vedr. lærer **TT**s ansættelse på **Ss** Friskole – manglende lønudbetaling for perioden 1. - 26. april 2013.

TT var som bekendt fritstillet fra sin stilling på **Ss** Friskole under lockouten i perioden 1.-26. april 2013.

Trods aftalen af 20. februar 2013 om fritstilling og fortsat lønudbetaling til **TT**, har **Ss** Friskole i perioden 1.-26. april 2013 trukket **TT** i løn og pension. **TT** mangler således lønnen i denne periode, beregnet til et bruttobeløb på kr. 26.222,94, hvortil kommer overenskomstmæssig pension af beløbet og renter fra forfaldsdag.

Som det måske vil være **Ss** Friskole bekendt agter Frie Skolers Lærerforening at forfølge dette krav på manglende løn ved domstolene ved et civilt søgsmål.

Klager indbragte herefter tvisten for domstolene med det hovedanbringende, at lærernes krav var helt uafhængige af overenskomsterne, da de udsprang af en individuel aftale om fritstilling med de deraf følgende funktionærretlige retsvirkninger. En prøvesag blev afvist ved Østre Landsrets anke dom af 16. februar 2016 med den begrundelse, at tvisten hørte under Arbejdsretten.

Overenskomstgrundlag m.v.

Af hovedaftalen mellem Kommunernes Landsforening og Lærernes Centralorganisation fremgår bl.a.:

”§ 1 Hvem er omfattet
Stk. 1

Denne hovedaftale er indgået med bindende virkning for

1. KL og de kommuner og øvrige ansættelsesmyndigheder i KL's forhandlingsområde som er omfattet af en kollektiv overenskomst indgået mellem KL og Lærernes Centralorganisation.
2. Lærernes Centralorganisation og organisationer, der er tilsluttet LC, og som har indgået en overenskomst som nævnt, samt for medlemmer af disse organisationer, der er omfattet af en sådan aftale.

...

§ 7. Varsling og iværksættelse af arbejdsstandsning

Stk. 1

Parterne anerkender hinandens ret til at varsle og iværksætte arbejdsstandsninger efter nedenstående regler.

Stk. 2

Strejke, lockout, blokade og boykot betragtes som arbejdsstandsninger.

Stk. 3

Beslutning om iværksættelse af arbejdsstandsning tilkendes vedkommende part ved anbefalet brev, der skal angive arbejdsstandsningens karakter og nærmere omfang, mindst 4 uger før den iværksættes.

Stk. 4

Varsling af sympatikonflikt finder sted i henhold til ovenstående bestemmelser.

Stk. 5

Arbejdsstandsninger kan ikke omfatte medlemmer, som undtages ved aftale mellem hovedaftalens parter.”

Af cirkulære nr. 9428 af 8. september 2011 om hovedaftale mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og CO10 – Centralorganisationen af 2010 fremgår bl.a.:

”Hovedaftalens område

Denne hovedaftale har bindende virkning for:

- de ministerier, styrelser og institutioner, der er omfattet af en kollektiv aftale indgået af eller efter bemyndigelse fra Finansministeriet og LC, CO10 eller en organisation, der er medlem af LC eller CO10, og for
- LC, CO10 og organisationer, der er tilsluttet LC eller CO10, og som har indgået en aftale som nævnt, samt for medlemmer af disse organisationer, der er omfattet af en sådan aftale.

...

§ 5. Arbejdsstandsning

Parterne anerkender hinandens ret til at varsle og iværksætte arbejdsstandsning efter nedenstående regler. For LC's og CO10's vedkommende tilkommer retten de enkelte medlemsorganisationer.

Stk. 2. Beslutning om at iværksætte arbejdsstandsning tilkendes den anden overenskomstpart og Finansministeriet, henholdsvis LC eller CO10 ved særligt og anbefalet brev, mindst 1 måned før den iværksættes.

Stk. 3. Det i stk. 2 nævnte brev skal angive arbejdsstandsningens karakter og nærmere omfang.

Stk. 4. Arbejdsstandsning kan ikke omfatte

- a) medlemmer, hvis medvirken i Finansministeriet eller i ministerier og styrelser, der af Finansministeriet er bemyndiget til at indgå aftale, er nødvendig for forhandlingernes afslutning eller konfliktenes ophør, eller
- b) medlemmer, der er undtaget eller undtages ved aftale, eller
- c) militært ansat personel og personel, ansat ved Beredskabsstyrelsen.

Stk. 5. Som arbejdsstandsning betragtes strejke, lockout, blokade og boykot.

Stk. 6. Ved arbejdsstandsningens ophør genoptager arbejdstagerne uden unødigt ophold deres arbejde på de tjenestesteder, hvor de var ansat. Der må ikke fra nogens side finde fortrædelse sted i anledning af arbejdsstandsningen.

Stk. 7. Aftaleparterne er forpligtet til ikke at understøtte, men med alle rimelige midler hindre overenskomststridige arbejdsstandsninger og, hvis overenskomststridige arbejdsstandsninger finder sted, at søge disse bragt til ophør.”

Af dagældende overenskomst for lærere m.fl. i folkeskolen og ved specialundervisning for voksne indgået mellem Lærernes Centralorganisation og Kommunernes Landsforening fremgår bl.a.:

”§ 21 Opsigelse

Stk. 1

Funktionærlovens bestemmelser anvendes, når en ansat opsiges eller siger sin stilling op.”

Af Lærernes Centralorganisationens konfliktvejledning for overenskomst 2013 fremgår bl.a.:

”2.2 De kollektive kampskridt

...

Lockout: Består i, at arbejdsgivere afviser at lade arbejdstagerne udføre deres arbejde eller opsiges disse, uden at nægtelsen eller afskedigelserne skyldes driftsmæssige hensyn som fx besparelser.

...

3.3 Overenskomstansatte

Af det konfliktvarsel som fremsendes til arbejdsgivermodparten, fremgår det, hvilke områder og dermed hvilke overenskomstansatte som vil være omfattet af konflikten. For de medlemmer, som omfattes af konflikten, betyder starten på strejke eller lockout, at den enkeltes ansættelsesforhold midlertidigt ophører. Dermed suspenderes alle de rettigheder (og pligter), der følger af ansættelsesforholdet. ”

Af Kommunernes Landsforenings vejledning fra februar 2013 om overenskomstmæssige arbejdskonflikter m.v., konfliktberedskab på det kommunale område, fremgår bl.a.:

”3.2. Arbejdsgivernes kampskridt

De kampskridt, som arbejdsgiversiden kan bringe i anvendelse, er følgende:

Lockout er, når en eller flere arbejdsgivere foretager afskedigelser af en flerhed af arbejdstagere eller nægter at modtage disses arbejdskraft uden, at nægtelsen er begrundet i driftsmæssige hensyn....

Kampskridt er ikke afhængigt af, at modparten først har fremsendt kampskridt inden for eget overenskomstområde.

...

5. Hvem er omfattet af konfliktvarslet

Et konfliktvarsel omfatter kun organiserede medarbejdere inden for en organisations forhandlings- og aftaleområde. Varslet kan omfatte alle medarbejdere, der er omfattet af en kollektiv overenskomst eller et protokollat til en overenskomst. Varslet kan angå såvel menige som ledende medarbejdere omfattet af en overenskomst.

Hvem der er omfattet af et konfliktvarsel, må i udgangspunktet afklares konkret ud fra ordlyden af det fremsendte konfliktvarsel.”

Af Moderniseringsstyrelsens vejledning om lockout mv. fra februar 2013 fremgår bl.a.:

”1.1 Hvem er omfattet af lockouten?

Lockouten omfatter ikke tjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte.

Lockouten omfatter endvidere kun overenskomstansatte, som er medlem af den organisation/centralorganisation, der er part i den overenskomst (organisationsaftale/aftale), som den pågældende er ansat efter, dvs. hverken uorganiserede eller ansatte, som er medlem af en anden organisation. Ansættelsesmyndigheden skal gøre de ansatte opmærksom på, at de anses for at være omfattet af lockouten, hvis de ikke selv udtrykkeligt tilkendegiver andet over for ledelsen. Denne information skal også gives til ansatte, der er sygemeldt, på barselsorlov eller af anden årsag er fraværende fra arbejdspladsen.

Informationen kan fx udformes således:

”Der er fra den 1. april 2013 varslet lockout for lærerne på [institutionen]. Lockouten omfatter kun ansatte, der er omfattet af [den relevante organisationsaftale/aftale], og som er medlem af [den relevante organisation].

Vi skal derfor bede dig inden den ..... at oplyse, om du er omfattet af lockoutvarslet. Hvis vi ikke hører fra dig, lægger vi til grund, at du er omfattet af konflikten.”

Lockouten omfatter også ansatte i fleksjob, løntilskudsjob, akutjob og job på særlige vilkår.

Ansatte, der fungerer i en højere stilling, er kun omfattet af lockouten, hvis den stilling, de fungerer i, er omfattet af lockouten. Det er således uden betydning, om den pågældende i sin egen stilling ville have været omfattet af lockouten.

For ansatte, der har flere sideløbende ansættelsesforhold, skal hvert ansættelsesforhold behandles selvstændigt i relation til lockouten.

...

1.2 Konsekvenser for ansættelsesforholdet

For ansatte, der er omfattet af lockouten, anses ansættelsesforholdet for ophørt med virkning fra lockoutens ikrafttræden den 1. april 2013.

...

For de overenskomstansatte lærere mv., der ikke er omfattet af lockouten, gælder ansættelsesvilkårene i organisationsaftalen/aftalen som en *individuel aftale* mellem den ansatte og ansættelsesmyndigheden.

...

1.4 Sygefravær

For ansatte, der er fraværende på grund af sygdom, standses lønudbetalingen ved lockoutens iværksættelse.

...

1.5 Barsels- og adoptionsorlov mv.

For ansatte, der holder barsels- eller adoptionsorlov mv. med løn, herunder udskudt orlov, standses lønudbetalingen ved lockoutens iværksættelse.

Ansatte, hvis barsels- eller adoptionsorlov skulle have været påbegyndt efter lockoutens iværksættelse, har ikke ret til løn mv.

...

1.6 Tjenestefrihed

For ansatte, der har tjenestefrihed med løn, standses lønudbetalingen ved lockoutens iværksættelse. En tidsbegrænset tjenestefrihedsperiode vil ved lockoutens afslutning ikke blive for- længet med en periode svarende til lockoutens varighed.

Ansatte, der har tjenestefrihed uden løn, er ikke omfattet af lockouten. Hvis tjenestefriheden ophører under lockouten, er den pågældende fra dette tidspunkt omfattet af lockouten.

...

1.7 Ferie, særlige feriedage, afspadsring og omsorgsdage

Planlagt ferie, herunder afvikling af særlige feriedage og omsorgsdage, samt afspadsring, der påbegyndes før eller samtidig med lockoutens ikrafttræden, afbrydes ikke, og der udbetales sædvanlig løn mv. for ferie- eller afspadsningsperioden.

...

Ferie, herunder afvikling af særlige feriedage, samt afspadsring kan ikke påbegyndes efter lockoutens iværksættelse. Dette gælder, uanset om afviklingen har været planlagt forud for såvel varslingen som iværksættelsen af lockouten.”

Parternes argumentation

Klagerne, Lærernes Centralorganisation for henholdsvis Danmarks Lærerforening og Lærernes Centralorganisation for Uddannelsesforbundet og Frie Skolers Lærerforening, har anført bl.a., at medarbejdere, der var fritstillet før lockouten, ikke omfattes af konflikten, og at der ved fritstillingen er givet et løfte om betaling af erstatning svarende til løn, uanset om den pågældende ville have fået andet arbejde. Lockouten ændrer ikke på kommunernes individuelle forpligtelser til at honorere krav, der ikke hviler på overenskomsten eller modsvares af arbejde, der er omfattet af overenskomsten. Ved fritstilling forstås en ændring af vilkårene i et gensidigt bebyrdende

aftaleforhold. Fritstilles en lønmodtager, frigøres denne fra sin arbejdsforpligtelse, men bibeholder retten til vederlag og er fortsat underlagt de øvrige forpligtelser, der følger af arbejdsforholdet, som f.eks. loyalitetspligten. I forbindelse med virksomhedsoverdragelse er det endvidere fast antaget at fritstillede medarbejdere som udgangspunkt ikke er omfattet af virksomhedsoverdragelsen. De to arbejdsgiverorganisationer på henholdsvis det kommunale og det statslige område har i en generel meddelelse instrueret kommuner og skoler om, at der ikke må udbetales løn til fritstillede medarbejdere under lockouten. Til illustration af lockoutens formål og målgruppe henvises til Kommunernes Landsforenings vejledning om overenskomstmæssige arbejdskonflikter og den tilsvarende vejledning fra Moderniseringsstyrelsen om lockout mv., hvor ovennævnte om fritstillede dog ikke fremgår. I KL's vejledning og i en række andre lønmodtagerorganisationers vejledninger, herunder LC's, er det anført, at lockout indebærer, at arbejdsgiver nægter at modtage de lockoutedes medarbejders arbejdskraft. Eftersom fritstillede medarbejdere er frigjort for deres arbejdsforpligtelse, er der ikke grundlag for at anse dem for at være omfattet af lockouten. I Moderniseringsstyrelsens lockoutvarsel anføres i overensstemmelse hermed, at lockouten retter sig mod beskæftigede lærere. Der henvises herved bl.a. til AR1999.894, AR2006.256 og AR2008.179, ligesom der også er støtte for dette standpunkt i den arbejdsretlige litteratur. De fritstillede lærere var definitivt fritaget for den arbejdsforpligtelse, der følger af arbejdsforholdet. Lockout tager sigte på at udelukke arbejdskraft, men da de fritstillede ikke havde nogen arbejdsforpligtelse, var der ikke for dem nogen arbejdskraft at udelukke. Der er således ikke i lovgivning, overenskomsten eller i arbejdsretlige principper grundlag for at foretage løntræk i de fritstilledes erstatning for den tid, hvor øvrige ansatte med arbejdsforpligtelse var omfattet af lockout.

Indklagede, Kommunernes Landsforening for Z Kommune m.fl., har anført bl.a., at fritstillede medarbejdere er omfattet af en lockout på lige fod med deres kolleger. Fritstillede medarbejdere er alene fritaget for deres arbejdsforpligtelse. For så vidt angår de øvrige rettigheder og pligter, der følger af et ansættelsesforhold, er disse som udgangspunkt fortsat bestående i en fritstillingsperiode. Disse forhold indebærer, at fritstillede medarbejdere tillige omfattes af en lovlig arbejdsmarkedskonflikt på tilsvarende vis som deres kolleger, medmindre der er særlig støtte for det modsatte i konfliktvarslet eller i parternes hovedaftale. At retstilstanden er således, følger tillige af faglig voldgiftskendelse af 3. maj 1999. Det bemærkes i øvrigt, at det primære formål med en lockout er at lægge økonomisk pres på den faglige organisation, hvis medlemmer lockoutes, samt på organisationens medlemmer. Hovedaftalen indgået mellem Kommunernes Landsforening og

Lærernes Centralorganisation fastsætter rammerne for, hvilke medarbejdere der kan lockoutes, og angiver dermed rammerne for, hvor omfangsrig og økonomisk byrdefuld for overenskomstparterne en lockout må være. Der er ikke i hovedaftalen forbud imod, at fritstillede medarbejdere lockoutes, og Lærernes Centralorganisation har med andre ord ikke forhandlet sig til en sådan indskrænkning i Kommunernes Landsforenings konfliktret. Foruden parternes hovedaftale fastlægges rammerne for en lockout af lockoutvarslet, hvori fritstillede medarbejdere ikke var undtaget. AR1999.894 kan ikke sammenlignes med denne sag, da der var tale om en ulovlig konflikt. Lærere er ikke funktionærer i henhold til funktionærloven, men er i følge overenskomsten omfattet af samme opsigelsesvarsler. Overenskomstens regler om opsigelse må læses i lyset af reglerne i hovedaftalen, hvorefter der kan iværksættes konflikt med et varsel på fire uger, jf. § 7, stk. 3. Hertil kommer, at selv hvis lærere havde været funktionærer ex lege, følger det udtrykkeligt af funktionærlovens § 2, stk. 10, at funktionærlovens regler om individuelle opsigelsesvarsler må vige for kollektivarbejdsretlige varslingsbestemmelser. Individuelle ansættelsesrettigheder kan ikke føre til en fravigelse af princippet om, at fritstillede medarbejdere omfattes af en lovlig konflikt på lige fod med kollegerne.

Indklagede, Moderniseringsstyrelsen for Y Realskole m.fl., har anført bl.a., at de fritstillede medarbejdere var omfattet af lockouten på lige fod med de ikke-fritstillede medarbejdere, og at lønstandsningen af de fritstillede medarbejders overenskomstmæssige løn derfor ikke udgjorde et brud på LC/CO 10-hovedaftalen eller organisationsaftalernes lønbestemmelser.

Moderniseringsstyrelsens konfliktvarsler af 27. februar 2013 må efter deres ordlyd anses for at omfatte alle medlemmer af Uddannelsesforbundet og Frie Skolers Lærerforening, som pr. 31. marts 2013 var ansat ved de i varslerne angivne skoler. Det kan i den forbindelse ikke tillægges betydning, at varslerne anvendte termen "beskæftiget" fremfor termen "ansat", da de to termer efter almindelig sproglig forståelse må anses for synonyme, og der har i den konkrete sammenhæng ikke været tiltænkt nogen indholdsmæssig forskel. Fritstillede medarbejdere skal anses for at være ansat frem til fratrædelsestidspunktet og modtager således frem til fratrædelsestidspunktet fortsat deres sædvanlige løn, ligesom de vedbliver at være underlagt en loyalitetsforpligtelse over for arbejdsgiveren. Da lockouten omfattede alle ansatte lærere, omfattede den derfor også fritstillede lærere. Der er intet i ordlyden af LC/CO 10-hovedaftalen, der taler for, at fritstillede medarbejdere er undtaget fra en lockout, og det vil stride mod formålet med lockout, hvis fritstillede medarbejdere undtages. Formålet med en lockout er at lægge økonomisk pres på den faglige organisation, hvis medlemmer lockoutes. Midlet hertil er at bringe medlemmernes arbejdsydelse til ophør for dermed

at standse lønudbetalingerne. Det er imidlertid ikke et formål i sig selv at bringe arbejdsydelsen til ophør, og det forhold, at en arbejdsgiver gennem fritstilling har frabedt sig en medarbejders arbejdsydelse, kan ikke føre til, at arbejdsgiveren under lockout afskæres fra at standse lønudbetalingen til den fritstillede medarbejder. Såfremt man undtager medarbejdere fra lockout, svækkes arbejdsgivernes adgang til at etablere en effektiv lockout, hvilket ikke kan siges at være en rimelig eller relevant følge af en arbejdsgivers beslutning om at fritstille en medarbejder. Det forhold, at en fritstilling hviler på en individuel aftale mellem arbejdsgiver og medarbejder, medfører ikke, at arbejdsgiveren afskæres fra at lockoute den fritstillede medarbejder. En fritstilling indebærer ikke en tilkendegivelse om at udbetale løn til den fritstillede i videre omfang, end hvad der gælder for ikke-fritstillede medarbejdere. Efter normal praksis omfatter en lockout ansatte, der er sygemeldte, på barselsorlov eller af anden årsag er fraværende fra arbejdspladsen. I lighed med fritstillede medarbejdere er disse grupper ikke aktivt fungerende på arbejdspladsen, men anses ikke desto mindre for at være omfattet af en lockout. Tilsvarende må gælde for fritstillede medarbejdere. For medarbejdere på ferie gør særlige rekreative hensyn sig gældende, og tilsvarende hensyn knytter sig ikke til fritstillede medarbejdere. Hvis fritstillede medarbejdere ikke var omfattet af lockouten, ville de lønmæssigt blive stillet bedre end sammenlignelige ikke-fritstillede medarbejdere, hvilket ville være udtryk for en urimelig og uhjemlet forskelsbehandling. At der for tjenestemand- eller tjenestemandslignende lærere gælder et konfliktforbud, og disse medarbejdergrupper derfor ikke omfattes af lockout, kan ikke begrunde en forskelsbehandling af andre grupper af sammenlignelige medarbejdere.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

Disse sager vedrører spørgsmålet, om 29 lærere, der var fritstillede eller fritaget for tjeneste af deres arbejdsgivere på tidspunktet for og under lockouten af de kommunalt og statsligt ansatte lærere, var omfattet af lockouten, som varede fra den 1. til og med den 26. april 2013.

Varslingen af lockouten skete i medfør af § 5 i Hovedaftale af 8. september 2011 mellem Finansministeriet og Lærerens Centralorganisation og CO10-Centralorganisationen af 2010 og § 7 i Hovedaftalen af 5. december 2012 mellem Kommunernes Landsforening og Lærernes Centralorganisation. Det fremgår bl.a. heraf, at parterne anerkender hinandens ret til at varsle og iværksætte arbejdsstandsning, herunder lockout.

Lockout er i vejledningerne om overenskomstmæssige arbejdskonflikter beskrevet som en eller flere arbejdsgiveres afskedigelser af en flerhed af arbejdstagere eller arbejdsgivernes nægtelse af at modtage disses arbejdskraft, uden at nægtelsen er begrundet i driftsmæssige forhold.

Kommunernes Landsforenings lockout omfattede ansatte lærere.

En fritstillet medarbejder er fortsat ansat hos og aflønnes af sin arbejdsgiver, men medarbejderen er fritaget for at udføre arbejdsopgaver for denne.

Ansættelsesforholdet for de fritstillede lærere bestod således fortsat på tidspunktet for og under lockouten. Selv om en lockout er karakteriseret ved, at arbejdsgiveren kan nægte at modtage de ansattes arbejdskraft, og de fritstillede lærere allerede var fritaget for deres arbejdsforpligtelse, finder Arbejdsretten, at de fritstillede lærere på lige fod med de øvrige ansatte lærere må anses for omfattet af gruppen af ansatte lærere. De var derfor omfattet af lockouten og har som følge heraf ikke krav på vederlag for den periode, hvor lockouten varede.

Moderniseringsstyrelsens lockout omfattede lærere, der var beskæftiget eller senere tiltrådte beskæftigelse.

Arbejdsretten finder, at fritstillede lærere må anses for at være beskæftigede, jf. herved U 1973.303 H, der anvender udtrykkene ansat og beskæftigede synonymt, ligesom der kan henvises til U 2000.504 H, hvorefter en fritstillet medarbejder blev anset for at være i lønnet beskæftigelse hos arbejdsgiveren og dermed omfattet af ulykkesforsikringen for virksomhedens ansatte.

Arbejdsretten finder, at retsstillingen for fritstillede lærere under en lovlig arbejdsstandsning ikke er parallel med den retsstilling, der gælder under en overenskomststridig arbejdsstandsning. Den foreliggende situation er dermed forskellig fra den situation, der forelå i Arbejdsrettens dom af 16. november 2000 (AR1999.894), men parallel med situationen i kendelsen af 3. maj 1999 i faglig voldgift.

Arbejdsgiverens tilkendegivelser over for og aftaler med de enkelte fritstillede lærere om, at de modtog løn under fritstillingen, kan ikke anses for at angå situationen, hvor der gennemføres en lockout.

Arbejdsretten tager herefter de indklagedes påstand om frifindelse til følge.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Kommunernes Landsforening for **Z** Kommune m.fl. og Moderniseringsstyrelsen for **Y** Realskole m.fl. frifindes

I sagsomkostninger for Arbejdsretten skal Lærernes Centralorganisation inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

Marianne Højgaard Pedersen